

УДК 271.055.1(477)"1754"

Jurij STETSYK,
*doktor nauk historycznych, docent katedry historii starożytnej Ukrainy
 i specjalnych historycznych nauk
 Państwowego pedagogicznego uniwersytetu imienia Iwana Franki w Drohobyczu
 (Ukraina, Drohobycz) stetsyk_u_o@ukr.net*

**ZAPIS DAROWIZNY ZACHARIASZA-MICHAŁA KOSSOWICZA
 JAKO POSAG NA UTRZYMANIE SYNA-MNICA ZAKONU BAZYLIANSKIEGO
 (15.03.1754 r.)**

W artykule omówiono koncepcji historiograficzne co do załączenia finansowo-majątkowej dokumentacji w badaniach klasztorów. Zrobiony przegląd publikacji archeograficznych z historii klasztoru bazylianskiego w Lucku. Przeprowadzona charakterystyka źródłoznawcza wpisów dedykacyjnych jako jednej z odmian dokumentacji aktowej. Ustaliliśmy i analizujemy czas, miejsce, autorstwo i docelowe przeznaczenie dokumentu. Ustalono, że umowa darowizny szlachtyczy Zachariasza-Michała Kossowicza dostarczona do klasztoru bazylianskiego w Lucku, pozwala określić podstawowe duchowne zasady społeczeństwa wczesnego modernu: źródła rekrutacji monastycyzmu, środki finansowe w celu wsparcia funkcjonowania klasztoru, duchowne aspiracje świeckiego luda od pracy bazylianów.

Słowa kluczowe: darowizna, posag, mnich, Orden Bazylianski, szlachcic.

Lit. 8.

Юрій СТЕЦИК,
*кандидат історичних наук, доцент кафедри давньої історії України
 та спеціальних історичних дисциплін
 Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
 (Україна, Дрогобич) stetsyk_u_o@ukr.net*

**ДАРЧИЙ ЗАПИС ЗАХАРІЯ-МИХАЙЛА КОСОВИЧА
 ЯК ПОСАГ ДЛЯ УТРИМАННЯ СИНА-МОНАХА ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ
 (15.03.1754 р.)**

У статті розглянуто історіографічні концепції щодо використання фінансово-майнової документації у дослідженні монастирів. Зроблено огляд археографічних публікацій до історії Луцького василіанського монастиря. Проведено джерелознавчу характеристику дарчого запису як одного із різновидів актової документації. З'ясовано і проаналізовано час, місце, авторство та цільове призначення документа. Визначено, що дарчий запис шляхтича Захарія-Михайла Косовича наданий для Луцького василіанського монастиря, дозволяє визначити основні духовні засади ранньомодерного суспільства: джерела рекрутації чернецтва, матеріальні засоби підтримки для функціонування обителів, духовні сподівання світського люду від подвижницької праці василіанського чернецтва.

Ключові слова: дарування, посаг, монах, Василіанський Чин, шляхтич.

Літ. 8.

Yuriy STETSYK,
*PhD (History), Assistant Professor of Department of Ancient History of Ukraine and Special Historical Disciplines of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
 (Ukraine, Drohobych stetsyk_u_o@ukr.net)*

**DONATION ENTRY ZACHARIAS-MICHAEL KOSOVICH
 AS THE DOWRY FOR THE MAINTENANCE OF THE SON OF A MONK OF THE
 BASILIAN ORDER (15.03.1754 YEAR)**

The article the historiographical concepts of the use of financial and property documentation in the study of monasteries are considered. The archeographical publications to the history of Basilian monastery in Lutsk are review. The characterization of source donation record as one of the varieties of act documentation are conducted. The time, place, authorship and purpose of the document are clarified and analyzed. The deed recording the noble-

man Zacharias-Michael Kosovich provided for Lutsk Basilian monastery, allows to determine the basic spiritual principles randomizing society are determined: the sources of recruitment of monasticism, material resources to support the operation of the monastery, spiritual aspirations of the secular folk from the dedicated work of the Basilian monasticism.

Key words: donation, dowry, monk, Basilian Order, nobilitate.

Ref. 8.

Inscenizacja problemy. Pytanie o sposobach rekrutacji i podstawy wejścia do Ordenu Bazylianów dzisiaj pozostają praktycznie nie badane. Przecież do naszych czasów zachowała się głównie finansowo-majątkowa dokumentacja klasztorów, która nie ujawnia pytań motywacji i procedury duchowej formacji kandydatów, którzy byli chętnymi mnichami. Według jednego ze źródeł, ujawniając niektóre aspekty tego problemu jest darowizna wpisów krewnych kandydatów, angażując się w życie zakonne.

Analiza badań. Przy badaniach historii Ordenu Bazylianów naukowcy korzystają z darowizn wpisów do klasztorów tylko jednostronnie, koncentrując swoją uwagę na rozmiarach i zyskach gruntów. W tym czasie, jak w finansowo-majątkowej części dokumentu są ukryte motywy i cele jego znalezienia. Uwzględnienie szerszego kontekstu tworzenia źródła pozwala zauważyć nie tylko okoliczności, ale przyczyny i cel jego wydania. Większość badań zarówno kościelnej, jak i świeckiej historiografii powiązane z rozwojem instytucjonalnym klasztorów [2; 5; 8]. W tym czasie jak nie znaczną uwagę przywiązuje się do postaci mnicha, w szczególności jego przejścia od świeckiego do zakonnego życia. Wśród publikacji źródeł zasługuje na uwagę tematyczny zbiór dokumentów do historii bractwa i brackiego klasztoru w Lucku, obejmujące 1617 – 1833 roky [1]. W tej kolekcji znalazły się informacje o fundacjach szlachty wołyńskiej na rzecz bractwa i klasztoru. W szczególności, w dokumentach późniejszego czasu we fragmentach idzie mowa o umowie darowizny od Zachariasza-Michała Kossowicza w sprawie rozpatrzenia państwa reklamacji klasztoru w Lucku o niewypłacanie spadkobiercami Kossowicza nadanych zysków za korzystanie z jego gruntów. Te akty sądowe pozwalają zobaczyć tylko konsekwencje wpisów dedykacyjnych, jednak brakuje informacji o religijną mentalność szlachty, która udzieliła pomocniczy dochody ze swoich majątków na potrzeby mnichów, którzy mieli modlić się za ich zdrowie i spokój.

Cel artykułu – złożyć charakterystykę źródła wpisów dedykacyjnych jako jednego z odmian dokumentacji aktowej do historii klasztoru bazylińskiego.

Wykład podstawowego materiału. Zastanowimy się przede wszystkim na oznaczeniu czasu, miejsca i autorstwa znalezienia wpisów dedykacyjnych. 15 marca 1754 r. szlachcic Zachariusz-Michał Kossowicz, będąc czesnikiem Wędyńskim i ojcem mnicha Cyryla Kossowicza dał do klasztoru bazylińskiego pod tytułem Podwyższenia Krzyża Świętego w Lucku na sumę 5 000 złotych lokalizowanych na gruncie poblizu Zahajców w Łuckim powiecie Wołyńskiego województwa. Dochody z tego gruntu przeznaczone na utrzymanie jego syna, który w 1752 r. wstąpił do Ordenu Bazylińskiego. Po roku ascetycznych badań w nowiciacie Poczajowskim w 1753 r. złożył śluby zakonne profesja i otrzymał imię zakonne Cyryl (w świecie Konstantyn) [9, 2]. Niestety nieznaną jest jego szczegółowej biografii, jak i jego ojca. Tylko możemy zgadywać, że Konstantyn Kossowicz, jeszcze w świeckim życiu otrzymał formację duchowną, ponieważ po złożeniu ślubów zakonnych 1754 r. jest już wpisany jako księż klasztoru bazylińskiego Przemienienia Pańskiego w Lublinie [6, 112]. Dalsza droga jego zakonnej służby nie pozostaje zafiksowanej w oficjalnej dokumentacji Ordenu Bazylińskiego, w szczególności w katalogach mnichów i klasztorów prowincji Świętopokrowskiej w drugiej połowie XVIII wieku [4; 7].

Zachariusz-Michał Kossowicz pomagał swoimi ofiarami nie tylko dla działalności klasztoru w Lucku, alej bractwu kościelnemu, które funkcjonowało przy nim. W szczególności, pomagał bratczykom i mnichom, będąc urzędnikiem – czesnikiem Wędyńskim, w obronie ich spraw majątkowych w Łuckim i Krzemeneckim sądach grodzkich i Lubelskim trybunale koronnym [1].

Wniosek wpisów dedykacyjnych działo się w Krzemeneckim sądzie grodzkim w obecności dwóch świadków Ludwiga Dunina Borkowskiego i Ludwika Stanisława Janiny Kańskiego [9, 3 zw.]. Po tym jak Łucki klasztor i jego archiwum w 1781 r. zostały zniszczone w wyniku pożaru i rozpoczęły się procesy sądowe z dziedzicami gruntów z rodziny Kossowiczów [1]. Pojawiła się potrzeba znalezienia kopii wraz finansowo-majątkowej dokumentacji dla obrony swoich interesów w sądzie. Według sporządzona kopia wpisów Zachariasza-Michała Kossowicza trafiła do archiwu prowincjonalnego Ławry Świętouspieńskiej w Poczajowie, która była centrum administracyjnym prowincji Świętopokrowskiej.

W tym klasztorze znajdowała się Uprawa Prowincjonalna w którą wszedł prokurator, który zajmował się ochroną interesów majątkowych klasztorów w sądach świeckich i duchownych Rzeczypospolitej. I właśnie ta kopia dokumentu wykorzystana do publikacji źródła.

Informacja reprezentacyjna wpisó dedykacyjnego pozwala zrekonstruować ogólne informacje biograficzne o mnichu Cyryle Kossowicze, ponieważ nie zachowało się informacji personalnej o nim w «Alfabetycznym katalogu mnichów prowincji Świętopokrowskiej od 1760-tych rokov» [4].

W kościelnej historiografii dominuje opinie, że posag zostały przyznane tylko dla dziewczyn, które wstępowały do klasztoru. Przecież te mieszkania często nie dysponowali wystarczającymi środkami materialnymi dla utrzymania zakonnic, w przeciwieństwie do męskich klasztorów, które posiadali folfarki ta otrzymywali datki od pracy duszpasterskiej i misyjnej. Jednak dany dokument odnotował fakt świadczenia posagu ojcem dla syna, który trafił do życia zakonnego. Należy pamiętać, że zwyczaj świadczenia od rodziny darowizny dla klasztorów przeznaczonych na utrzymanie mnichów był charakterystyczny jak dla rzymsko-katolickich, tak i klasztorów unijnych w drugiej połowie XVIII wieku. Taki fakt można wytłumaczyć trudną sytuację gospodarczą w całości i klasztorów w szczególności [3, 34].

Umową zapisó darowizny zamożnego szlachtycza Zachariusza-Michała Kossowicza świadczy o jego mentalność religijną. W szczególności, będąc pobożnym człowiekiem on nie zaprzecza, lecz przeciwnie, wspiera swego syna Konstantyna Kossowicza w przejściu od świeckiego do klasztornego życia duchownego. Ojciec zdawał sobie sprawy z tego o wartość i znaczenie chrześcijańskiego wychowania, dla tego odał syna swego do Orderu Bazylińskiego, dbając o jego zabezpieczenie materialne i zbawienie duchowne rodziny Kossowiczów. W szczególności, wyrażał życzenie, aby co tydzień udawały się nabożeństwa za zdrowie i raz w rok za zmarłych z rodu Kossowiczów [9, 3].

Wnioski. Ustalono, że umowa darowizny szlachtycza Zachariusza-Michała Kossowicza dostarczona do klasztoru bazylińskiego w Lucku, pozwala określić podstawowe duchowne zasady społeczeństwa wczesnego modernu: źródła rekrutacji monastycyzmu, środki finansowe w celu wsparcia funkcjonowania klasztoru, duchowne aspiracje świeckiego ludu od pracy bazylianów.

Dokument

Anno 1754 Die 15 Martij comparens personaliter Jegomość Pan Zacharias Kossowicz czesnik Wędyński ten zapis perpetuae obligationis in rem et personam wielebnego w Bogu Cyrylla Kossowicza Ordinis Divi Basilii Magni syna swego ratione intro contentorum eorum actis castrentibus capitaneis Cremenecenis benevole zeznał A. Dziewiecki Podczaszy Wołynae Podstolny Krzemiński. Inductum ad acta castrentibus capitaneis Cremenecenis.

K. 2 // Ja Zachariasz Michał *binominis* Kossowicz cześnik Wędyński, zdrowy będąc na ciele y umysle, odstąpiwszy [...] własney należney ziemskiej jurisdikcyi prawa, forum, powiatu y wojewodztwa, a pod teraszniejszą, y tesz dobrowolny zapis. List moy ze wszystkimi dobrami, potomkami, y sukcesorami moimi w cale się poddaię y wcielaię jaśnie, wolnie y dobrowolnie zeznam, iż ponieważ syn moy, urodzony Konstanty Kossewicz z niegdy urodzoną Anną z Słopskich Kossowiczową małżonką moją legitime splodzony, w dwudziestym szóstym roku, wieku swego *ad presens* zostaiący, miarkuiąc życia swego w stanie świeckim *periculosos eventus*, a przyszedłszy do lat prawem opisanych, to iest dwudziestu czterech, *ad eligendum perfectum statum unicuibis homini* oznaczonych, y pozwolonych z roznych przyczyn, a osobliwie singulari motivo, et instinctu Ducha Pszenayswiętszego, *meobis cum permissu qua patris sanctum statum Religiosum*, w którym doczesny wiek życia swego przebędzie, y na wieczną szczęśliwość zasobie y zasłużyć może Zakonu Świętego Bazylego Wielkiego est *amplexus*. W roku 1752 *in mense novembri* do klasztoru Poczajowskiego, *uti Domum Professam ejusdem Ordinis Sancti Basilii Magni* wprosił się y tam wyprobowany y wyexaminowany, *in Anno sequenti 1753 circa Festum Annuntiationis Gloriosissimae Virginis Mariae* sukienkę habitu swego przy niey *et nomen Religiosum Cirillus assupsit*, y do nowiciatu wszedł. Po wyszłym nowicyacie *superiorum gratia et sua legitima vocatione* w czasie przyzwoitym *professus deinde Religiosus perfectus* będzie. Przeto ja *ex amore paterno in vim ex dotationis* z ubogiej substancyi przeze mnie przy łasce Pana Boga nabytey, y do pafunku pozwoloney naznaczam y wiecznemi czasy pro interesse jego summę pięć tysięcy złotych polskich z dobr oyczystych y macierzyńskich zapisuię i tę summę K.2 (*zwrot*) // pięć tysięcy złotych polskich na dobra moje Podhayce wieś dziedziczną tu w wojewodztwie Wołynae a powiecie Luckim o

mile od Lucka nad Sterem Rzeką leżący zostaiące temuż synowi memu *pro commodo et ejus honesta necessarialis sustentacione* wnoszę y do zaplaceniu z tych dobr possekuruię y zapisuie. Od ktorey to summy pięciu tysięcy złotych polskich teraz przeze mnie naznaczoney y zapisaney corocznie *usum fructum talem* mieć powinien to iest prowizyą koscielną *quotannis* teraz odemnie naznaczoną od każdego tysiąca złotych polskich po siedmdziesiąt złotych polskich, od całej zaś summy pięciu tysięcy złotych polskich przeszli *inscriptione* wiecznemi czasy zapisaney po trzysta pięćdziesiąt złotych polskich wynoszącą w każdym roku do rąk y zakwitem tegoż syna mego Cyryla Kossowicza, za wiadomością iednak przewielebnego w Bogu Jego mości Xiędza Superiora Konwentu tego, w którym *hoc pro tempore* jako zakonnik za obediencyą nayprzewielebniejszego Jego mości Xiędza Prowinciała Prowincyi Ruskiej będzie mieszkał, tę prowincyą odebraną u siebie trzymając na przystoynne potrzeby zakonne własne swoje ten syn moy zakonnik Cyryl Kossowicz wydawał y expensował, czyli też *procuratoris seu plenipotenciari ab eadem instituti*. Ja sam mam y powinien będę, a po mnie potomkowie y successorowie moi; mają y powinni będą, [...] *terminum solvendi ejusdem census ab actu sub sequendae professionis Religiosae, nempe a festo Annuntiationis Beatae Virginis Mariae juxta calendarium ruthenum anno currenti proxime advenienti* w każde połrocze wyplacać też prowizyą obliguie się y submittuie. *In casu zaś fatarum meorum successores meos ad eandem praestandam satisfactionem praemissibus provisionis indilatam exolutionem obstringo et pabligo*. Excytym obowiazuie aby iż Ja Religiosus Cirillus Kossowicz syn moy mając jaką kolwiek sustentacyą w zakonie świętym z ubogiej substancyi moiey kiedy przydzie ad charakterem *sacerdotalem, quousque vicerit* w każdym K. 3 // tygodniu za dusze antecessorow swoich zmarłych iedną Mszą Świętą odprawował, *sub onere professionis suae Religiosae. Post cujus vero de viris sublacionem summa wyżej wyrażona, pięć tysięcy złotych polskich, in vim ex dotationis* syna mego, *in saeculo* Konstantego, *in religione* Cyrylla Kossowicza, przeze mnie naznaczona y wiecznemi czasy zapisana już nie do moich successorow ma się wracać, ale directe do monasteru Łuckiego W[ielebnych] O[jców] Bazylianow, *ad sedes Exaltationis Sanctae Crucis*, będącego; *perpetuis temporibus*, przyść y aplikować się *una cum pendendo censu annuo ecclesiastico superius specificato* załatim czterma kwartałami roku, to iest co ćwierć roku persoluci debito ma y powinna będzie. Monaster zaś przerwczony Łucki bazylianski *presenti inscriptione in futurum obstrinigitur* gdy ta summa pięć tysięcy złotych polskich [...] *modo* odemnie na dobrach moich dziedzicznych wsi Podhaycach zapisana y assekurowana wraz *cum censu annuo* do dispozycyi jego przydzie, aba także w każdym tygodniu po iedney Mszy Świętey *continuo et inter ruptim* za antecessorow moich w cerkwi tegoż monasteru Świętokrzyżskiego bazylińskiego y parastas raz w rok ze Mszą requialną spiewaną wiecznemi czasy odprawować *obligatur*. Oblig zaś ten w swoim czasie to iest *post sera fata* wielebnego Cyrylla Kossowicza syna mego, powinien być na tablicy napisany y przy żertowniku między innemi obligami wiecznemi z naznaczeniem pewnego dnia w tygodniu obranego tak co do Mszy całydniowey, y do parastasu rocznego ze Mszą spiewaną requialną odprawować się mają cego specyfikowany. Do czego *presenti inscriptione* wielebni Ich mości X[iądzowie] Bazylianie Luccy *sub vigore et panis in sacris canonibus* o wiecznych obligach odprawowac się mających *circum scriptis obligantur et tenebuntur*, do tego Ich mości O[jcowie] Bazylianie *delectissimum filium meum in Religione* Cirillum Kossowicz uti [...] *modo adaequate satisfactum ad recognoscenda abrenuntiationem in instant ex Conventu* Poczajowia do grodu tuteyszego stawić mają, który *in assistentia superiorum suorum officiosam abrenuntiationi de bonis K.3 (zwrot) // paternis maternis et successivis* czynić ma, y powinien będzie. Ktoremu to zapisowi jako Ja sam we wszelkim zadosyć czynić mam y powinien będę: tak po mnie potomkowie y successorowie moi mają y powinni będą a to podzakładem drugiey takowey że summy pięciu tysięcy złotych polskich y szkodami ziemskimi słownie kromie przysięgi cielesney assaecuowanemi, in casu zaś contra ventionis temu zapisowi, albo jego ktorey kolwiek kondycyi nie wypełnieniu forum sobie successorom y potomkom moim *ubiquinarium ad terminum peremplorium* we wszelkim sądni y urzędue *amputatis omnibus quoquot sunt juris beneficiis* naznaczam y praefiguie a dla większey wagi waloru y dowodu ręką mają własną przy przycisnieniu zwykley pieczęci moiey y uproszonych do podpisow tego zapisu mego ich mościow panow przyiacielow podpisuie się.

Działo się w Krzemieńcu *sub securitate* sądow grodzkich Krzemienieckich dnia pietnastego miesiąca marca 1754 roku. Zachariasz Michał Kossowicz czesnik Wędyński proszony do podpisu tego zapisu *assuractionis cum recraptione* od wiellebnego jego mosci Pana Kossowicza czesnika Wędyń-

skiego, wielebnym ich mościom xiężom bazylianom danego podpisuię się Ludwik Dunin Borkowski, ustnie proszony przyiaciel. Do podpisu tego zapisu *assecuracionis cum reemptione* podpisuię się Ludwik Stanisław Janina Kański.

Praesentes copias cum suo originali de verbo ad verbum concordare testor Hieronymus Oziemkiewicz *O[rdo] S[ancti] B[asilii] M[agni] m[anu] p[ro]pria*].

[Państwowe archiwum obwodu Tarnopolskiego, f. 258, op. 2, sp. 36, k. 2–3 (zwrot). Rękopis. Ówczesna kopia.]

WYKAZ WYKORZYSTANYCH ŹRÓDEŁ I LITERATURY

1. Архів Української Церкви : Серія 2. Джерела. Випуск 1. Історія Луцького братства і братського монастиря 1617 – 1833 років / Упорядник М. Довбищенко. – Луцьк : «Терези», 2014. – 688 с.
2. Ваврик М. (ЧСВВ). Нарис розвитку і стану Василянського Чину XVII – XX ст. Топографічно-статистична розвідка / М. Ваврик // Записки Чину Св.Василія Великого. – Серія II. – Секція I. – Праці. Т. 10. – Рим : В-во отців-василіян, 1979. – 180 с.
3. Лось В. Черниці-василіанки волинських монастирів XVIII – XIX ст. : духовна формація та повсякденне життя / В. Лось // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – Серія : Історичні науки. – № 23 (220). – 2011. – С. 31–37.
4. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника. Відділ рукописів. – Ф. 3. – Спр. 435. – С. 377–784.
5. Патрило І. (ЧСВВ). Нарис розвитку Василян 1743 – 1889 рр. / І. Патрило // Записки ЧСВВ. – Серія II. – Секція I. – Т. 48. – Рим : В-во отців-василіян, 1992. – С. 160–210.
6. *Cathalogus monasteriorum et personarum provinciae protectionis B. V. Mariae Ordinis S. Basilii Magni. Anni 1754* // Записки ЧСВВ. – Серія II. – Секція I. – Т. XL. – Рим, 1979. – С. 102–124.
7. *Cathalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1773 a Mense Septembri ad Septembrem 1774 Anni.* – Typis S.R.M. Monaste : Poczajovien : O.S.B.M. Anno Domini, 1773.
8. Lorens B. Bazylianie prowincji koronnej w latach 1743 – 1780 / B. Lorens. – Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. – 560 s.
9. Państwowe archiwum obwodu Tarnopolskiego. – F. 258. – Op. 2. – Sp. 36. – K. 2–3 (zwrot).

REFERENCES

1. Archiv Ukrainkoj Cerkvy: Serija 2. Dzerela. Vypusk 1. Istorija Luckoho bratstva i bratskoho monastyria 1617 – 1833 rokiv / Uporiadnyk M. Dovbyshchenko. – Lutck : «Terezy», 2014. – 688 s.
2. Vavryk M. (ChSVV). Narys rozvytku i stanu Vasyliianskoho Chynu XVII–XX st. Topohrafichno-statystychna rozvidka / M. Vavryk // Zapysky Chynu Sv. Vasyliia Velykoho. – Serija II. – Sektsiia I. – Pratsi. T. 10. – Rym : V-vo ottisiv-vasyliian, 1979. – 180 s.
3. Los V. Chernytsi-vasyliianky volynskych monastyriv XVIII – XIX st. : duchovna formatciia ta povsiakdenne zytтя / V. Los // Naukovyi visnyk Volynskoho nationalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. – Serija : Istorychni nauky. – № 23 (220). – 2011. – S. 31–37.
4. Lvivska nationalna naukova biblioteka imeni V. Stefanyka. Viddil rukopysiv. – F. 3. – Spr. 435. – S. 377–784.
5. Patrylo I. (ChSVV). Narys rozvytku Vasyliian 1743 – 1889 rr. / I. Patrylo // Zapysky ChSVV. – Serija II. – Sektsiia I. – Vol. 48. – Rym : V-vo ottisiv-vasyliian, 1992. – S. 160–210.
6. *Cathalogus monasteriorum et personarum provinciae protectionis B. V. Mariae Ordinis S. Basilii Magni. Anni 1754* // Zapysky ChSVV. – Serija II. – Sektsiia I. – Vol. XL. – Rym : V-vo ottisiv-vasyliian, 1979. – S. 102–124.
7. *Cathalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1773 a Mense Septembri ad Septembrem 1774 Anni.* – Typis S.R.M. Monaste : Poczajovien : O.S.B.M. Anno Domini, 1773.
8. Lorens B. Bazylianie prowincji koronnej w latach 1743 – 1780 / B. Lorens. – Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. – 560 s.
9. Państwowe archiwum obwodu Tarnopolskiego. – F. 258. – Op. 2. – Sp. 36. – K. 2–3 (zwrot).

Статтю подано до редакції 15.11.2016 р.